

**UCHWAŁA NR LXVI/183/23
RADY MIEJSKIEJ W SZCZAWNIE-ZDROJU**

z dnia 27 grudnia 2023 r.

w sprawie przyjęcia „Programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony ofiar przemocy domowej dla Uzdrowskiej Gminy Miejskiej Szczawno-Zdrój na lata 2024 – 2030”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15, art. 40 ust. 1, art. 41 ust.1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 40, ze zm.) w związku z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. z 2021 poz.1249 ze zm.) Rada Miejska w Szczawnie-Zdroju uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Program przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony ofiar przemocy domowej dla Uzdrowskiej Gminy Miejskiej Szczawno-Zdrój na lata 2024 – 2030” w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Szczawna-Zdroju.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega opublikowaniu na tablicy ogłoszeń Urzędu Miejskiego w Szczawnie-Zdroju oraz w Biuletynie Informacji Publicznej.

Wiceprzewodniczący Rady
Miejskiej w Szczawnie-Zdroju

Adam Jennings

Załącznik do uchwały Nr LXVI/183/23
Rady Miejskiej w Szczawnie-Zdroju
z dnia 27 grudnia 2023 r.

**Program przeciwdziałania przemocy domowej
i ochrony osób doznających przemocy domowej
dla Uzdrowskiej Gminy Miejskiej Szczawnie-Zdrój
na lata 2024 - 2030**

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie(t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 1249 z późn. zm.),
- ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 901 z późn. zm.),
- ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. Z 2023 r. poz. 2151).

Program jest spójny z:

- Rządowym Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024– 2030,
- Wojewódzkim Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2030,
- Gminną Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Szczawna-Zdroju na lata 2021 – 2026,
- Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Szczawna – Zdroju na lata 2022-2023.

Wstęp

Przemoc jest zjawiskiem wszechobecnym, które występuje w różnych środowiskach i różnych sferach życia. We współczesnym świecie przemoc jest zjawiskiem coraz bardziej widocznym i niepokojąco narastającym. Zjawiskiem przemocy w rodzinie, potocznie zwanej „przemocą domową” zajmuje się wiele dyscyplin naukowych takich jak prawo, psychologia, pedagogika i socjologia.

Przemocą domową określane jest *„każde zachowanie skierowane wobec osoby bliskiej, którego celem jest utrzymanie nad nią kontroli i władzy. Przemoc w rodzinie to zamierzone, wykorzystujące przewagę sił działanie przeciwko członkowi rodziny naruszające jego godność oraz podstawowe prawa i wolności, powodujące cierpienie i szkody”* [Nowakowska, 2008, s. 21].

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 1249 z późn. zm.) definiuje przemoc domową jako: *„jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie wykorzystujące przewagę fizyczną psychiczną lub ekonomiczną, naruszającą prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia, naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia lub krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą, ograniczenie lub pozbawienie tej osoby dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej, naruszające prywatność osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej. ”*

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy i styl życia. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami, oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi.

Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Prowadzi do poważnych

naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw [Sasal, 2005, s. 16–19].

Istnieje przekonanie, że przemoc jest zjawiskiem marginalnym, występującym wyłącznie w patologicznych środowiskach. Tymczasem według danych statystycznych przemoc w rodzinie jest zjawiskiem powszechnym i stanowi poważny problem społeczny. Znęcanie się nad rodziną jest najczęściej popełnianym przestępstwem w Polsce, zaraz po przestępstwach przeciwko mieniu i życiu [Tomaszewska, 2007, s. 36–37].

Przemoc ze strony najbliższej osoby jest doświadczeniem traumatycznym, okaleczającym psychikę. Przemoc domowa przybiera różne formy: od przemocy fizycznej, przez przemoc psychiczną i seksualną, zaniedbanie, po przemoc ekonomiczną oraz za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Przemoc domowa rzadko jest incydem jednorazowym. Zazwyczaj ma ona charakter długotrwały i cykliczny.

Rodzaje przemocy:

1. **Przemoc fizyczna** – jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie ją życia.

2. **Przemoc seksualna** – to zachowanie zmuszające ofiarę do podjęcia niechcianych zachowań seksualnych lub zdeprecjonowania jej seksualności.

3. **Przemoc psychiczna** – to zachowanie, którego celem jest umniejszanie poczucia własnej wartości ofiary, wzbudzanie w niej strachu.

4. **Przemoc ekonomiczna** – to każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy.

5. **Zaniedbanie** – to ciągłe niezaspakajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych i innych,

6. **Przemoc za pomocą środków komunikacji elektronicznej** – to każde wyzywanie, straszenie, poniżanie osoby w Internecie lub przy użyciu telefonu, robienie jej zdjęcia lub rejestrowanie filmów bez jej zgody, publikowanie w Internecie lub rozsyłanie telefonem zdjęć, filmów lub tekstów, które ją obrażają lub ośmieszają, i inne.

Przemoc jest przestępstwem. W zależności od tego, czy przemoc ma charakter jednorazowy, czy się powtarza, jest ścigana z różnych artykułów Kodeksu karnego. Jeżeli przemoc ma charakter ciągły, zostanie zakwalifikowana, jako przestępstwo znęcania się nad rodziną z art. 207 Kodeksu karnego (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1138 z późn. zm).

Artykuł 207 Kodeksu karnego stanowi:

„§ 1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat.

§ 1. a. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą nieporadną ze względu na jej wiek, stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do 8 lat.

§ 2. Jeżeli czyn określony w §1 lub § 1a. połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do 10 lat.

§ 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w §1-2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 2 do 15 lat”.

Przemoc ma tragiczne konsekwencje. Prowadzi nie tylko do uszkodzeń ciała ofiary, ale także do zaburzeń emocjonalnych oraz zaburzeń w sposobie, w jaki postrzega ona sama siebie, sprawcę oraz innych ludzi. Narastanie zjawiska przemocy w rodzinie wymaga niezwłocznego podjęcia działań zawartych w niniejszym Programie.

Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej dla Uzdrowskiej Gminy Miejskiej Szczawno-Zdrój ma charakter długofalowy. Działania Programu obejmują lata 2024–2030. W miarę potrzeb i sytuacji społecznej zadania Programu mogą ulegać zmianom i udoskonaleniom.

I. Analiza problemów społecznych na terenie Szczawna-Zdroju:

W celu właściwego zaplanowania podejmowanych działań niezbędne jest dokonanie analizy problemów społecznych w gminie z uwzględnieniem problemu przemocy w rodzinie.

Ze statystyk policyjnych wynika, że w 2022 roku na terenie działania Komendy Miejskiej Policji w Wałbrzychu przeprowadzonych zostało 935 interwencji, w tym na terenie działania Komendy Miejskiej Policji w Wałbrzychu – Rewir Szczawno-Zdrój, przeprowadzonych zostało 110 interwencji, w wyniku których założono 3 Niebieskie Karty.

W 2022 roku wsparciem Ośrodka Pomocy Społecznej w Szczawnie-Zdroju objęto 390 rodzin. Policjanci Miejskiej Komendy Policji w Wałbrzychu – Rewir Szczawno-Zdrój w 2022 roku przesłali do OPS 3 „Niebieskie karty”.

Trudno jest w sposób jednoznaczny określić wielkość zjawiska przemocy na terenie Szczawna-Zdroju w związku z występowaniem przemocy ukrytej, czyli toczącej się w rodzinie czy w szkole, ale nieujętej w statystykach z powodu braku wiedzy na temat jej występowania.

	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba rodzin objętych ZI	10	10	10	10	3
Liczba osób w rodzinach objętych pomocą ZI	34	36	24	23	8
w tym kobiet	12	13	10	9	3
w tym mężczyzn	13	13	10	11	3
w tym dzieci	9	10	4	3	2

Według danych uzyskanych od Zespołu ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Szczawnie-Zdroju wynika, że w latach 2018-2022 skala przemocy na terenie naszej Gminy zdiagnozowanej w ramach procedury „Niebieskiej Karty” pozostaje – w stosunku do danych ogólnopolskich i powiatowych – na niskim poziomie.

II. Zasoby w zakresie przeciwdziałania przemocy:

Instytucje i organizacje zajmujące się problemem przemocy w rodzinie na terenie Szczawna-Zdroju:

1. Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczawnie-Zdroju
2. Komenda Miejska Policji w Wałbrzychu - Rewir Szczawno-Zdrój
 - Wydział Prewencji
 - Komisariat Policji I w Wałbrzychu z siedzibą w Szczawnie-Zdroju
3. Urząd Miejski w Szczawnie-Zdroju
 - Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Szczawnie-Zdroju
 - Wydział Gospodarki Lokalowej
 - Straż Miejska
 - Punkt Konsultacyjny „Niebieska Linia”
4. Palcówki oświatowo-wychowawcze
5. Zespół Interdyscyplinarny

6. Sąd Rejonowy w Wałbrzychu

- Wydział Karny
- Wydział Rodzinny i Nieletnich
- Zespoły Kuratorskiej Służby Sądowej do wykonywania Orzeczeń w Sprawach Karnych
- Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej do wykonywania Orzeczeń w Sprawach Nieletnich

7. Prokuratura Rejonowa w Wałbrzychu

8. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wałbrzychu

9. Placówki ochrony zdrowia – Przychodnia Specjalistyczna Regina i Walenty Śliwa S.J. – filia w Szczawnie-Zdroju

10. Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia i Interwencji Kryzysowej w Wałbrzychu

11. Inne podmioty takie jak np. kościoły, organizacje pozarządowe itp. (m.in. Stowarzyszenie Klub Abstynenta „Nowe Życie”, „Stowarzyszenie Rodzin Katolickich”)

III. Zagrożenia w realizacji zadań:

- ubóstwo,
- problem uzależnienia od alkoholu wśród sprawców przemocy,
- bezzradność ofiar przemocy,
- brak wiary ofiar przemocy w możliwość radykalnej zmiany,
- brak doświadczeń z izolowaniem sprawców,
- brak chęci współpracy rodziny w zakresie przewycięzania kryzysów,
- stereotypy panujące na temat przemocy w rodzinie,
- brak szczegółowych przepisów,
- brak lub zbyt mała współpraca interdyscyplinarna.

IV. Czynniki pozytywne gwarantujące właściwą realizację Programu:

- poparcie działań i chęć współpracy służb i instytucji zajmujących się przemocą,
- dobre rozeznanie środowiska przez pracowników poszczególnych instytucji,
- fachowość i duża wiedza na temat przemocy wśród pracowników poszczególnych instytucji.

V. Cel nadrzędny Programu:

Zmniejszenie skali zjawiska przemocy domowej na terenie Szczawna-Zdroju

CEL 1 - Zapobieganie przemocy domowej

Działania:

1. Budowanie lokalnego skutecznego systemu przeciwdziałania przemocy na terenie Szczawna-Zdroju

Realizatorzy:

- Zespół Interdyscyplinarny,
- wszystkie instytucje zajmujące się przemocą.

2. Diagnozowanie zjawiska przemocy

Realizatorzy:

- Zespół Interdyscyplinarny,
- wszystkie instytucje zajmujące się przemocą.

3. Rozpowszechnianie wiedzy o przemocy domowej oraz o instytucjach udzielających Pomocy

Realizatorzy:

- Zespół Interdyscyplinarny,
- Ośrodek Pomocy Społecznej,

4. Prowadzenie kampanii w zakresie uwrażliwienia społeczności lokalnej na problem przemocy domowej oraz promowanie modelu postępowania wolnego od przemocy

Realizatorzy:

- Zespół Interdyscyplinarny,
- Ośrodek Pomocy Społecznej,
- placówki oświatowo - wychowawcze

5. Działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą

Realizatorzy:

- Ośrodek Pomocy Społecznej.

6. Podnoszenie kompetencji służb i instytucji w zakresie przemocy w rodzinie poprzez szkolenia

Realizatorzy:

- Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- placówki oświatowo - wychowawcze,
- Punkt Konsultacyjny „Niebieska Linia”,
- Stowarzyszenie Klub Abstynenta „Nowe Życie”.

CEL 2 - Zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy domowej

Działania:

1. Podejmowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą domową zgodnie z obowiązującymi przepisami i procedurami

Realizatorzy:

- Zespół Interdyscyplinarny - Grupy diagnostyczno-pomocowe
- Funkcjonariusze Policji i Straży Miejskiej,
- Pracownicy socjalni Ośrodka Pomocy Społecznej,
- przedstawiciele oświaty,
- przedstawiciele ochrony zdrowia w ramach współpracy z Przychodnią Zdrowia.

2. Zapewnienie możliwości poradnictwa medycznego, badania lekarskiego w celu ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie oraz wydania zaświadczenia lekarskiego w tym przedmiocie

Realizatorzy:

- placówki ochrony zdrowia (Przychodnia Zdrowia)

3. Poradnictwo psychologiczne, prawne, socjalne i rodzinne w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Realizatorzy:

- pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej,
- Zespół Interdyscyplinarny,
- Punkt Konsultacyjny „Niebieska Linia”.

4. Ochrona przed dalszym krzywdzeniem, poprzez uniemożliwienie osobom stosującym przemoc korzystania ze wspólnie zajmowanego z innymi członkami rodziny mieszkania oraz zakazanie kontaktowania się i zbliżania się do osoby pokrzywdzonej

Realizatorzy:

- Funkcjonariusze Policji,
- Prokuratorzy Prokuratury Rejonowej,
- Sędziowie Sądu Rejonowego.

5. Zapewnienie osobie dotkniętej przemocą w rodzinie bezpiecznego schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy

Realizatorzy:

- Ośrodek Pomocy Społecznej.

6. Zapewnienie osobie dotkniętej przemocą w rodzinie, która nie ma tytułu prawnego do zajmowanego wspólnie ze sprawcą przemocy lokalu, pomocy w uzyskaniu mieszkania, poprzez skierowanie do filii Integracyjnego Domu dla Bezdomnych -mieszkania przejściowego oraz pomocy w uzyskaniu lokalu socjalnego

Realizatorzy:

- Pracownicy socjalni Ośrodka Pomocy Społecznej,
- Wydział Gospodarki Lokalowej Urzędu Miejskiego w Szczawnie-Zdroju.

CEL 3 - Skuteczne działania wobec osób stosujących przemoc domowa

Działania:

1. Udzielanie informacji sprawcom przemocy domowej na temat instytucji udzielających wsparcia sprawcom oraz realizowanych programów korekcyjno-edukacyjnych lub w programach psychologiczno-terapeutycznych

Realizatorzy:

- Zespół Interdyscyplinarny,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wałbrzychu,
- wszystkie instytucje zajmujące się przemocą.

2. Objęcie sprawców przemocy programami korekcyjno-edukacyjnymi lub programami psychologiczno-terapeutycznymi,

Realizatorzy:

- Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wałbrzychu,

3. Poradnictwo psychologiczne z osobami nadużywającymi alkoholu, stosującymi przemoc

Realizatorzy:

- Stowarzyszenie Klub Abstynenta „Nowe Życie”,
- Punkt Konsultacyjny „Niebieska Linia”.

4. Izolowanie sprawców od ofiar

Realizatorzy:

- Funkcjonariusze Policji,
- Prokuratorzy Prokuratury Rejonowej,
- Sędziowie Sądu Rejonowego.

5. Zapewnienie miejsca w Integracyjnym Domu dla Bezdomnych

Realizatorzy:

·Ośrodek Pomocy Społecznej,

6. Kierowanie wniosków do Sądu Rejonowego w Wałbrzychu o obowiązku podjęcia leczenia odwykowego w związku z nadużywaniem alkoholu

Realizatorzy:

·Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

VI. Finansowanie Programu:

Program będzie finansowany ze środków budżetu miasta, dotacji oraz ze środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł oraz w ramach środków własnych instytucji realizujących zadania.

VII. Monitorowanie i ewaluacja:

Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Radzie Miejskiej w Szczawnie-Zdroju przedkładane będzie raz do roku sprawozdanie z realizacji Programu. Dla zbadania skuteczności programu prowadzona będzie ewaluacja, a na podstawie wniosków Zespół Interdyscyplinarny może zaproponować zmiany do Programu.

VIII. Zakończenie

Problem przemocy jest zjawiskiem którego zasięg jest znacznie większy niż odnotowują to statystyki i badania. Przemoc może pojawić się w życiu każdego człowieka, bez względu na wiek, płeć, poziom wykształcenia, czy status materialny.

Dlatego tak ważne jest podejmowanie wysiłków ukierunkowanych na zapobieganie temu zjawisku udzielanie wsparcia tym, którym nie udało się go uniknąć.

„*Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej dla Uzdrowskiej Gminy Miejskiej Szczawno-Zdrój na lata 2024–2030*” przybliżyła problem przemocy domowej oraz określa zadania podmiotów zajmujących się zjawiskiem przemocy domowej, a wspólne realizowanie działań przyczyni się do usprawnienia systemu i ograniczenia przemocy domowej oraz towarzyszących jej zjawisk patologicznych.